

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ES KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP

<p>ELŐFIZETÉSI ÁR:</p> <p>Egész évre . . . . . 12 korona. Fél évre . . . . . 6 " Negyed évre . . . . . 3 " Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 "</p>		<p>Felőlős szerkesztő és laptulajdonos</p> <p>SZATHMÁRY ZOLTÁN</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 11c földszint balra, (Piac felől 3-ik ajtó).</p> <p>Hirdetések feladhatók a Horovitz-nyomdában, és a „Debreczen” kiadóhivatalában Darabos-u. 7.</p>
--	--	---	--

Debreczen jó hire.

. . . Ez a levél is rávall arra a műre, amely Méltóságod munkája révén Debreczent az ország első és modern városává tette.

Miklós Andor,
az „Az Est” szerkesztője.

Nem kell bőven fejtegetni, annak a köztülménynek méjebbire ható okait, hogy ugyanazt a Debreczent, melyet hazafiságán kívül sem kulturájáért, sem egyéb intézményeiért soha sem dicsért a fővárosi sajtó, — sőt a legtöbbször maliciózusan mutatott rá a „debreczeni konzervatívizmusra”, — ismételtjük ugyanazt a Debreczent mostanában különös figyelemmel kísérik a fővárosi lapok s egyik elismerés után, már a másikon részeltetik, mondhatni majd minden héten.

Fenti pár sor annak a levélnek a töredéke, melyet Márk Endre polgármesterhez intézett a legnépszerűbb fővárosi lapok egyikének az „Az Est”-nek a szerkesztője, abból az alkalomból, hogy Debreczen polgármestere magáévá tette nevezett lapnak azt az indítványát, mely szerint a magyar nagy városoknak s békés kis falvoknak egyformán segílyezni kell a háboru által feldult, sok helyen földig lerombolt északi zárosokat és községeket.

Jól eső örömmel állapítjuk meg, hogy a fővárosi sajtó a Hada Elekek, Brolley Tivadarokhoz hasonlítja azt a Márk Endrét, akit egyhangulag emelt a polgármesteri széke Debreczen parlamentjének minden pártja. — Nem régen a Budapesti Hírlap, később az Az Ujság és Pesti Hírlap adózott elismerés-

sél, azért az új mesgyeért, amelyet a Márk Endre nagy irányító, szervező egyénisége tapasztalt ki az egyetemi várossá fejlődött Debreczen közigazgatásának széles utjain.

Épen egy fél esztendeje annak, hogy nagyon szomorú gazdasági helyzetek közt, a diprimált háborus hangulatok közt vergődő közigazgatási élet élére Márk Endre került.

Sok szép terveket nem lehetett érvényesíteni a háborus viszonyok miatt, de sok szép programpontra közül már nem egy közeledik a megvalósulás felé.

Az új tanács tagjai is kivétel nélkül jó kedvvel dolgoznak s látható eredmények alapítják meg az új városi rersin mérlegét.

Bizatommal tekinthetünk az új tanács jövőendő munkája elé, ezek után s el lehet kézzelni, hogy békés, nyugalmas időkben hová lesz képes fejleszteni az új rendszer azt a várost, amelyről illetékes helyen egymásután hangzik a dicséret. A dicséret, ami megérdemelt, ami — hiába, — jól esik nekünk s debreczeni mivoltunkra hosszú idők óta először megint -- büszkévé tesz bennünket.

Szy.

SOMOSSY LÁSZLÓ

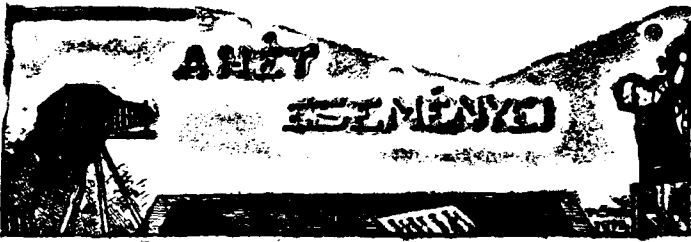
DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZAR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOR

— **Dr. Baltazár Dezső**, a debreczeni tudós református püspök holnap, vasárnap délelőtt szabad előadást fog tartani a vármegyeháza disztermében, amikor is saját személyes tapasztalatairól fog beszámolni, melyeket az olasz harctéren, — életet bátran, Istenbe vetett hittel téven ki a veszedelmeknek, — gyűjtött bokkrétába, sok-sok híreit messze idegenben küzdő lelkipogasztaiban részeltetvén. — Az érdekes előadás tiszta jövedelme a Vöröskereszt-egyletet illeti. Részt vesz még az előadáson Halassy Mariska, színtársulatunk kiváló drámai művésznője és a debreczeni nagy dalárda is. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Balla őrnagy a harctéren.** A debreczeni 3 ik honvédegyalozezred népszerű őrnagy, zászlóaljparancsnoka immáron másodszor indult el a harctérre. Az orosz hadsereg tulsulyának leverésében már részt vett bátor csapatai élén s olyan hősi magatartást tanusított, hogy a 3. katonai érdemkeresztel tüntették ki. Most az áruló olaszok ellen indult harcba a híres hármás debreczeni bakákkal. Bucszása nagy ünnepek közt folyt le, részt vett abban Debreczen közönségének valamennyi társadalmi rétege, mert Balla őrnagy igazán mintaképe volt a katonaság és a polgárság közti jóviszony fentartójának.

— **Dr. Bruckner Ernő** főorvos, egészségügyi tanácsos nagyon veszedelmesen betegedett meg. Hivatásának teljesítése közben, — mint a katonát a csataterén, — érte a veszedelem, egy általa végrehajtott operáció közben inficiálta magát. A nagyon népszerű, kiváló tudományos szakképzettségű főorvos betegsége óriási részvétet keltett a városban, különösen betegek közt volt nagy a szomorúság, akiknek ragaszkodása nemcsak a doktort, de a meleg szívé embert is illeti. Mint örömmel értesülünk dr. Bruckner Ernő főorvos most már jobban van s nemsokára teljesítheti nemes hivatását.

— **Nincsen olyan reform,** amelynek beállítása megrázkódtatás nélkül ne járna. A piaci türehtlen állapotok megszüntetésének ujjításai is kiváltották a reakciót a termelők és elárusítók részéről. Hiszen emberi érzés a dacolás, még ha anyagilag nem is érezné meg egyik vagy másik elárusító a változott viszonyokat. E mellett az aratási munkák is lekötik azokat, akik az év más részében élelemmel szokták ellátni a debreceni piacot. De nem kell megijedni, ha egy-két hétig küzdünk is a csöndes kofa-sztrájkjal stb. Ha kitar-

tunk híven az elveink mellett s nem engedünk a negyvennyolcból csak még egy hétig legalább, ha talán rövid ideig a gyomrunk rovására is, de győzni fogunk!

— **Megszűnt a kolerajárvány.** Debreczen járványbizottságának egyik legutóbbi ülésén így jelentette ezt az örvendetes tényt dr. Tüdős Kálmán főorvos. A törvény értelmében ugyanis ha 5 napon keresztül nincs újabb megbetegedés, a járvány hivatalosan megszűntnek tekinthető. Hát ez a kifogástalan egészségügyi munka talán páratlanul áll a járványok történetében. Óriási, nagy arányú és igen veszedelmes kigyónak hét fejét vágta le Debreczen hatósága, rendőrsége és orvosi kara, élén dr. Tüdős Kálmánnal, akit felesleg lenne dicsérni. Dicsérik őt a tettei.

— **Uj-Debreczen.** Gyönyörű eszmét vetett fel a debreczeni Vöröskereszt-Egylet vezetősége a debreczeni városi tanácscsal együttesen. A terv nem egyéb, minthogy az oroszok által feldult északi vármegyék valamelyikében egyik elpusztított község helyén Uj-Debreczen névvel egy községet létesítsenek, melynek házait, templomát és iskoláit debreczeni jótékony adományokból létesítsenek. Debreczen közönsége például oly összeget szavazna meg, amelyből ki fog telni a község háza. 50—60 kis falusi ház felépítésének költsége pedig a többi jótékony adományokból telnének ki. A debreczeni sgyházak pedig egy kis templomcskát és iskolát építenének. Ha a Márk Endre polgármester által felvetett eszme kivitele sikeres lesz, példát nyújt az az egész országnak s az északi vármegyék betelepítenének Uj-Nagyvárad-dal, Kis-Arad-dal stb. Adja Isten, hogy a mozgalomnak meg legyen a maga sikere!

— **Nemzeti lobogó.** Megint ur lett a magyar lobogó Bécsben. Olyan, amilyen 1848-ban volt. A sok színű közt ott lobog a magyar szín, a legelevenebb, a lobogónak legszebb. A piros-fehér-zöld. Ez nem sovíniszta izlés, hanem a lobogók nemzetközi versenyében bizonyára a mi színünk nyerne el, mint lobogószin a legelső díjat, mert annak az összetétele a legügyesebb, a leghatásosabb. A fekete-sárga lobogó pl. sokkal finomabb, izlésesebb, szinte előkelő összetétel, de árbocra tűzve, magasból és magasban nem esztetikai hatást keresünk a lobogónál, hanem valami eleven, gyújtó érzést, valami örvendetesét. A fekete-sárgában benne van a méltóság, a gyász színe, ez megindíthat, elfoghatja a kedélyt, a magyar szín azonban mosolyog, muzsikál, vidit, de azért még sem vásári, hiszen a két élénk szín között a piros és a zöld között ott van a kiegyenlítő, a szelid tñhér. Hogy ez a három szín a legnagyobb szerű lobogó-anyag, azt legjobban igazolja az, hogy a számottevő nemzetek több mint felének ezekből a színekből tevődik össze a lobogójuk, de a színösszetétel és az egymásmellé álli-

tás kétségkívül a legsikerültebb a mienknél. Piros-fehér-zöld, ez így szép, így jó, így természetes, így hatásos és felséges, amint a szivárvány három uralgó színe: ez is ilyen sorrendben domborodik ki.

— **Hadinyelv.** Tíz hónap alatt, amióta a háboru folyik. Megtermett és a legszélesebb méretekben a közhasználat eszköze lett egy új frazeológia. A hadinyelv. Kifejezések és meghatározások, amelyek ezelőtt a katonai mesterség zárt magánhasználatában éltek csak, beleáramlottak a polgári élet minden elképzelhető viszonylatába. Él velük, sőt immár mintha meg sem tudna lenni nélkülök gyermek és felnőtt, férfi és asszony egyaránt. A tényért csajkának hívjuk, az ebédet menázsinnak, a vendéglőt kantinnak, a ruhát mondurnak. Ha valakit meggyőztünk az álláspontunk helyességéről, azt bekerítettük, ha sikerült szerencsésen leszabadulnunk a zsufoolt villamosról, ezzel áttörtünk, vagy kivágtuk magunkat. Ha valaki felesel velünk, ez offenziva. Akit a sarokba szoritunk az okoskodásunkkal; az összeomlott a tüzelésünkben. — A karunkat szárnynak emlegetjük, a gyomrunk: centrum. Akinek sikerült valakitől husz koronát kipumpolni, az: erősítéseket kapott, aki éles szemmel észreveszi hogy a szabója közelodik, az: visszaözlök. A szeladon heves tűz alatt tartja a bájos angyalt, aki makacs ellentállást fejt ki. Ha alkuszunk valamire, ez: elkéseredett közelharc. A végrehajtó: benyomul az árkaikba; aki hurcolkodik, az: új hadállásokat foglal el; aki enged valamit a negyvennyolcból, az: kiüríti előrelőtt pozíciót, aki megbukott és kiegyezkedni próbál a hitelezőivel: az újra csoportosítja magát. Akinek az anyósa szerencsésen megérkezett, az volttreffert kapott, aki elugrik a felé rohanó automobil elől, az: visszaveszi a frontját. És ezek a kifejezések nagyon sokáig lesznek a világháboru emlékei.

— **Az amerikai magyarokról** dicséretet kell zenigeni, bár ugyan minden ódánál szebben csendül az a négy millió, amelyet sok ügyyel-bajjal küldtek át a teugeren a magyar hadsegítő célokra. Ha seregszemlét tartunk amerikai véreinken, hamarosan megállapíthatjuk, hogy csak elvéve akad közöttük olyan ember, aki amíg közöttünk élt, édesgyermek volt a hazának. Nincs most ideje annak, hogy okát firtassuk: ám akár — ritkábban — a maguk hibájából, akár — a leggyakrabban — velök ellenséges dazdasági és társadalmi viszonyok haragja következtében, de mindenképpen mostohagyermekei, sőt olykor kitagadott magzatai voltak Magyarországnak. És amikor a nagy újra keltek, a legtöbbször úgy bucsuztak, keserűségtől megfertőzött szívvél, dactól megkeményedett lélekkel, mit amikor szeretetlenül rideg mostohától válik meg a sok igazságtalan szenvedés elől menekülő fiu. De aztán mi történt? Akik úgy távoztak, hogy vég-

képpen elszakadnak tőlünk és haragosan megtagadják Magyarországot, távol tőlünk, emberséges megélhetési viszonyok közé nőve, lélekben csodálatosan közeledtek mihozzánk, itthon maradt véreikhez, és nemhogy megtagadták volna, hanem büszke hittel és hangos szájjal vallották Magyarországot. Mig itthon voltak, hidegen sebző idegességet fájlaltak maguk körül, de a messze idegenben igazi otthonokul mégis csak a magyar „ó-hazát“ érezték. Szinte azt lehetne mondani, hogy akik Magyarországon — nem ők tehettek róla — nem tudtak igazi magyarokká lenni, Amerikában a legigazibb, mert szívbéli magyarokká váltak. A jólétet adó Amerika volt az, — bármilyen különösnek tetszik is — amely fölfedeztette velük a szerető ragaszkodást a jólétet tőlük valamikor megtagadó Magyarországhoz.

—
—
x Janátka Alajos virágkereskedése, mely 20 év óta áll fenn Debreczenben; nagy gondot fordít arra, hogy a közönség mindeu szezonban megkapja a maga divatos műirágait. Legolcsóbb, legszolidabb beszerzési forrás, cserepes és kivészi kivitelű virágokban, csokrokban, sirkoszorokban, cserepes és ültetendő virágokban. Piac-utca 59. Telefon 8—44. szám.

ZSÁKOK ÉS PONYVÁK

legjutányosabban szerezhetőek be

Wiener Adolf

ponyva és zsáküzletében

Kossuth-utca 27. sz. alatt.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a modernül berendezett:
Gőzkávépörköldé és Fűszermalom
a mai napon megindult, amely a t. kereskedők és a t. vevőközönség rendelkezésére áll. — Elfogadok kávépörkölést, fehér cukor és mindennemű fűszerek őrlését.
Nagybecsű pártfogásukat kérve, maradok teljes tisztelettel :-:
LINDENFELD J. JENŐ.
Üzletemben minden nap friss pörkölésű és frissen darált kávé kapható. :-: :-:

Hirdessen a „Debreczeni Szemlé“-ben.

APOLLO**MOZGÓSZÍNHÁZ**

Szombaton és Vasárnap. Teljesen új műsor, **Baumann Károly** híres fővárosi művész fellépte.

A MŰBETYÁR.

A Nemzeti Színház s többi első-rangu színház tagjainak felléptével.

Remek műsor.

Nem fáj a feje másnap, ha
'LITKE' pezsgőt iszik

Hadbavonultakról

felvételek, nagyítások művészi kivitel-
ben eszközölhetők :-:

NÉMETHY műtermében,
Piacz-utca 42. szám alatt.

Ha a harctéren levő hozzátartozó-
jának nagy szíveséget akar tenni,
azonnal küldjön neki egy tubus :-:

'LYPTOL'-t,

mely ragályos betegségeket terjesztő
tetvek és más férgek ellen a legjobb.
Ára 1 korona.

Főraktár: **Dr. Szelényi Árpád** gyógyszerésznél Debreczen,
Piacz-utca 30. szám. „Kosuth“ patika.

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piac-utca 16. szám saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Be-
tétállomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekkszámok. Váltószámítás, törlesztéses
és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások,
hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áru-
raktár, Safe-deposit (magánletépként).

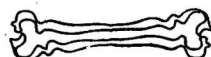
Affiliált intézetek: Kábeli takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámspércs.

TÖRLEY
TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ

**: Magyarországon egyik legrégebb, :
legjobb és legolcsóbb lap az immár
: negyvenhetedik évfolyamban levő :**

„Debreczen”

Előfizetési ára helyben negyedévre 2 K 50 fill.
Megrendelhető a kiadóhivatalban: Debreczen,
Darabos-utca 7. szám alatt. Telefonszám 4—12.

Hirdetéseket a legjutányosabb árban vesz fel.

Horovitz Zsigmond könyvnyomdája Debreczen, Darabos-utca 7. szám.